

Sebak a Pêyin

Persenu vonu, semêd yî Zazaki. Dwêst minug ma tidir qehwî di runistê.

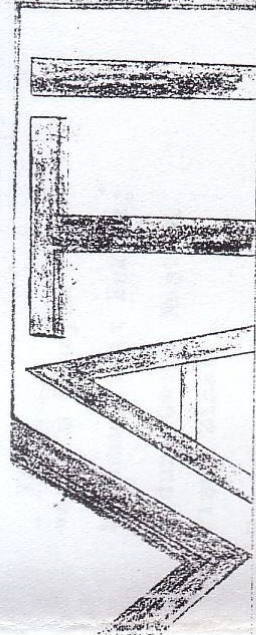
Inon bik homê ra e mexsus hinena nîkena. E nişansa ru, qelem gena xwî dest, çik binusi, wî-yax mêzê mi kwen mêdon, fermon dom qelem vonu binus, qelem nu sena, fermon donu çimon vonu biwcu, yimi wonên, fermon donu ziwon vonu ab, ziwon benu a fermon donu gweston, vonu gwestari bik, gwestari kênî. Inî hemî wextêg qêdyên e anyena tera, têp ya kağıdon ser nûstogo mendo. Zazaki wa. Semêd inayo Zazaki. ~~ZAZAKI~~ Yê baxçêkê liyeka vêr bêmî ma di. Kêrenkên ma şu miyonî baxçî. Yêgo Homê do ma çî gere ma tera niwer???

Vall

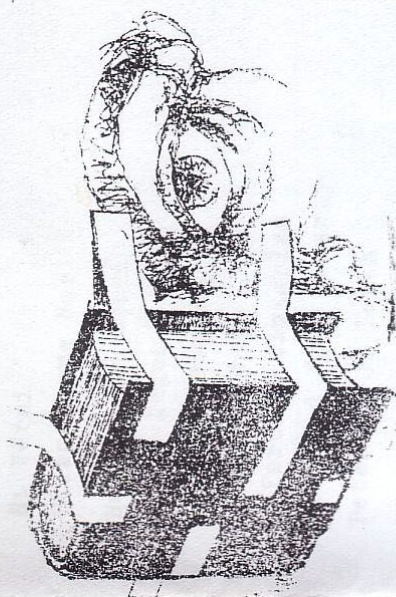
ripelû rêk pêyin.

0 1

Weşaribu

MA WAZIN VATÊ MA VATÊ ÇIMABÎLÊ

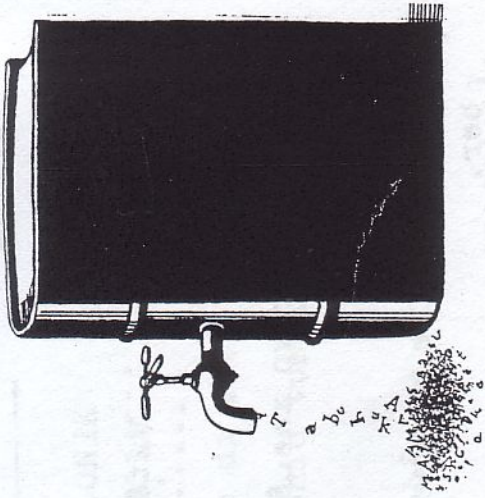
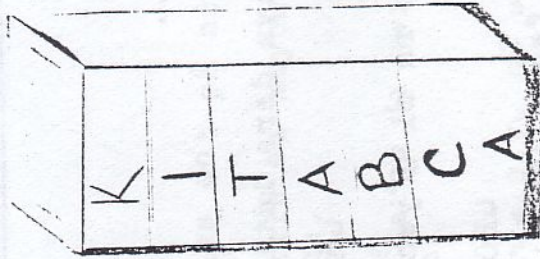

EDEBİYAT
O Ê BÎN

KONUN VÊRÎN
REMEZON

RWEJÊ SIMA
BIMBARIKIB

1

KİTABCA

.....

.....

GER HAKD ÇOK ASMEN

.....

.....

Qıtlancık bilbil nébeno.....

Bı in vatê Sêid Rîzê dest kenu pê kitab.
 Nuştux gêro u kokimon(extyaron)feke çı şı
 newit se nuşt u. Her hêt heyati honik in
 kitab do. ca ca nuştuxi gêrayişî xwî nuştı.
 Nuştux welat ra gêrenu, ça çı ko muhim bıv
 vınu nusenu, ayora kitab dı zaf cê welati
 ma vinêni. Labelê zaf cê Dêrsimomya nuştış.
 Kitab bı lehçê dêrsim omo nuştış.

Nuştux Almanya dı nışenu ru feqet bêlu
 benu kî zwoni xwî nikerdu xwî vıra.

Awera olo eslli xwî xwî vıra nikeru zwoni
 xwî zı xwî vıra nikeru.....

Kitab soçoras u çar(14) rîpêli yo. "DOZ
 yayınları" ra vîjiyo. Vêjiyayışi kitabi
 serê 1994 do.

.....
 nêştyes.....

FERHENG (minyatır)

.....

-B-

Bell:Dik, sivri uylu
 Bom:Aptal, salak
 Bomi:Aptallık, salaklık
 Betelnayox:Yorucu
 Bêyike:Parmak
 Beze,Bêji:Kuraklık
 Bezre:Tohum
 Byemcal:Zavallı

-F-

Firtox:Dızd:Hırsız
 Firawtox:Hırsız

-G,-

Gezi:Supurge
 Gısık:Supurge
 Gomêk:Bir an
 Gogeryin:Guvercin
 Gonar :Koskoca, gözünü sevdiğim

-S,-,-Ş-

Sıstak:Gevşek, gevşekce
 Surr a vay:Esinti, esim
 Sur u vitkin:Kıpkırmızı
 Surla:Kırmızılı
 Şadetnomı:Diploma

-T-

Tırêj:Işık huzmesi, ışın
 Tıştarê/i: Teğtarê/i:Öğle vakti
 Tırklıwor:Ok
 Tortor:Doktor
 Tolaz:Serseri
 Tonek:Çep
 Torin:Babayığat

-X-

Xejit,xajit:Bag evi
 Xelat :Arınğan,hediye
 Xêrn,Xeym:Kara çadır,kıldan yapılan yayla
 evi.
 Nêwyes

DUÇONIK

.....

- Çıwa qot pê hot kwon dı kot
 - Xalê mı miyonı diwonid tumononı xwı pını
 kena.
1
 -Mı çargu dı gwıret hebêk mı ard ki hezar
 heb.
2
 -Kerga sıya pê vunu sı melıssa.
3
 -Çiyêr yenu rıyex erzenu.
4
 -Çiyêr yena pwêri xwı şonı kena
5
 -Çiyêr dero yena sewı no xwı sera.
6
 -Xalêkê mı esta miyonı yê diwonid mizê xwı
 kena.
7
8

Qılancı k bılbıl!
 nêbena!
 Seid Rıza

6.Şing 7.Kılavok 8.Çaydon....

1.Rıya 2.Toc 3. Henar 4.Pıxtı 5.Zengeni

Şives

Vatê wêş

.....

- ✓ Heyat otir yo xweçê ko biya ders imtihan
 kenu.
 GEOTHE
 ✓ Qelb pê çita pır se lewon ra zi u yenu te
 ber.
 GEOTHE
 ✓ Her çı ko tı zonı mevaj, feqet her çı ko
 tivonı bizon.
 MARCEL LENOIR
 ✓ En dwêst ma wo hol vêrsi yê ma wa, A zi
 qê hevaltı bawê tij vındena.
 GENAB ŞAHABETTİN
 ✓ Kom çimoni xwı bigeru xwı ténýari tari
 kenu.
 SELD NURSI
 ✓ Çimı onyên çimonaç onyên çimona.
 vatox bêlu niw
 ✓ Yo şıma dorêk bixapênu xetê yıwa dorê
 diyn şıma bixapi xetê şıma wa.
 BAKAN BEHWARD
 ✓ Kitabca ezzonê aqılyo.
 Vatê Vêrmona Rıza
 E.....
 ✓ Çalê hevalı xwı meken zonı, tı kwên de
 miyonı.
 ✓ We'ta rızı tıxkî mışa.
 ✓ Dor bi dor a, malyez bi çor a.
 ✓ Uwez dar ra kota, ciyêr onya wa dar ra,
 vatı twêrê min a mışa.

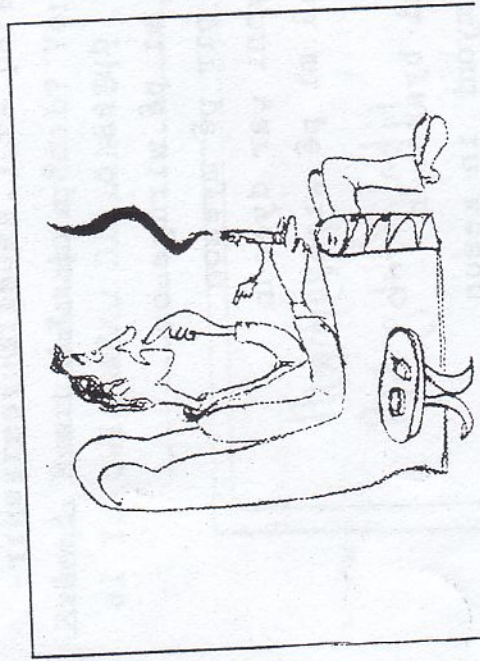
VÎR

MÎHEMMEU EGÎT ESKARLÛ

Ez biya têgon şîya vîr bir
 Mı aw we o mı hemd u şîkır ke ir
 Ez biya vîşon non kot mı vîr
 Ez şîya mı allawıt tîklî mîr
 Mı mîr ke a sêr tîxtî wa pê tîr
 Mı we pê swal u du u sîr
 Mı hemd u şîkır ke ir
 Ez gîrîn mı di yo pîr
 Bib extyar u biya vîr
 O wext yo hedisêk omı mı vîr
 Von wazen paşa bîn wazen mîr
 Êg nîmlîr
 Şîma zi bîn pîr
 Mı va hezar dor şîkır ir

06.01.1995

Ezîrweş

Tı mı qêdînên, yon e tı qêdînena?

 Yaryes.....

GERAYLÛ U DİYAYLÛ

GWEL Ê QWILLING

(YÜZEN ADA)

ÇOLAK BOĞLON-HEZELHA

Ina gwel qezonı yolgı ra, Swelaxon dı (boğlon) mintiqê dewê Hezerşa dı mezrê uwe lê qwillingi da.

Dew nomê xwı ina gwel ra gwiretu. Vatêd de wıjon gwerı, her ser qwillingi yê itya, fe et in seron pênın dı yı zi êpê bi tay. Ser hiri yar hêb oncax yên. Uwel nomê xwı in qwillingon ra gwiretu. Ina gwel gelêk eca yib a. Qe cêk ra zi aw niyena u, rênê zi nîmê omînid, qêlê aşmê temuz ver dı zi awê cê kê nîbena. Qe cêkê gwel ra aw teber nîkwena. In halê ko gelêk eca yib u. Texminon gwerı hira yê gwel 2000 mêtro wa. Feqet yim aw ser biw derg myon yı her biya ce, otir sêr aw qênop, g akardo 300 mêtro estu.

Ina gwel dı yo adêk esta, aşnaw kena gır dı yê ina ada 70, 80 mêtro esta. Ser dari êst girdi yê daron oqasa ku tı êşkên vîrsi yê cê ra istifadı bikêri. Ser bol vaş beno de wıji in vaş yînen pêş xwiri kênî debar.

Kêng aw kewê ko tarêyînu, hetta nîzdiyê kêski dı rengê ko. Aw pak uzalal a. Gwel zaf xwêri wa, yo nîzonu çend mêtro xwerı wa. De wıjon yend dor peru kindır verdo ra, feqet yıqa kindır kendu dergız kindır bini gwel nîreso.

Donayes.....

627/5:Koxê xındêq, Dorpê Mêdina pê des hezar
tên biya imonî omî piştîş .
628/6:Pikotîşî Hudêybiye, pikotîşêk miyotê
pyeximbêr o muşrikon dî imza benu.
629/7:Mektubî hêt Pyeximbêr ra Xusrêvir,
imparatorî Bizons ir, o qralon binon
ir qê tebliği îslomî omê şirawtîş.
680/8 :Gwîretîşî Meki hêt êskêr bîsîlmonon
ra bî des hezar tên.

632/10:Hevî Pyeximbêr pêyin, Omyayîş Qwir' on
temom bî, Pyeximbêr wefat kerd.

YUSUF ÎSLAM

The life of last Prophet

Chronology of the Prophet's life
İngilizki ra tadayox: DİYAB DİJAR
.....

Hezreti Eîşa (ra.) ra persên:

Exlaqî Pyeximbêr ғы qêdîb? Vona ku,
WÎ YU QWLRONEKO DÎ LINGIB...

Ma hemî
Mêgêdîr Nîşonî!

Cenap ŞAHABETTİN

Duyes

KIYÊ AML BLSAWW AZMIN
MÎHEMMED PAŞA
-Teleba da mirê-

Kiyê xwu bîsaww azmin
Istaran biği xwu dest
Zey villan ak destanê xwu
Ak Homay rê / Wa rindi bivaro

Qelbê to zey qestelê rîdey
Zerî da to dî villi deste deste
wa çîmê to bihuwiyê
Cenneti abyê rîdê to dî

Bî huwî fina
Wa çîman dê to dî vini ba ez
Tî wayana piya yena
Tî en gula xasek a

.....

DUYES

-Gêl Duyesîjonîr-
MÎHEMMED EĞİT ESKAKLU

Oy duyeso duyese o
Tîrî hesî mî pê wîrdyeson
Dor pê mî pîr pê myeson
E kot a myonî çar dyeson
Dêrd u kwîl mî pê wîrdyeson

Şiyen ra kî byakeson
Eğ bîkwer myonî in keson
Reheti çînya qê ê keson
Eğ bîkwer myonî in pîs myeson

Erzwem, 05, 1995

Hrvet

SIYAYEKIM1

LANGSTON HUGHES
KWILMONCKI RA:

Dêyab Dîjak

Siya wa ez

Gweronî tarî şew siya

Gweronî hirayî yê Afrîqa siya

Kwelî biya ez

Mî kêrdin pak nêrdwoni kweşkê Sezari

Mî ke hadîr xêrê binon berzon

Mîşag biya ez

Fîrmanî şêr qwelonî mî bi berz

Mî ke hadîr xêrê binon berlon

Deşbyeş biya ez

Afrîqa ra hevon Georgî

Mî dêrdê kelomê xwî ont

Ragtime mî viraşt

Qarbon biya ez

Congo dî Belçîqayîjon dêst mî tera kerd

Ike zî mî lîno kên Misisîpî dî

Siya wa ez

Gweronî tarî şew siya

Gwêronî xweratî yê Afrîqa siya

.....Des.....

KRONOLOJÎ YÊ HEYATÎ

HEYATÎ PEVALMÊR(S.A.V)

YUSUF ISLAM

571: Mekki dî omî dinya. ^{Îngilizki ra} Tadayox: Dêyab Dîjer

578: Dadi emana mîrena, pîrak Ebûlmutelîb

Levî xwî het, bad dî serona wext pîrak

merdê, apî yî Ebûtalîb berê xwî het.

582: Kîyontî yê yîwa vêrin Bazîrgeonî Ebûtelîb dîrî.

595: Xêcîca dîr zewîjya.

599: Lejî yîwu vêrin bî, dî zerbê merd.

605: Mihemmed tîmir Ka'bîdî muşîkonîr yerdîr kenu.

610: Melakêl wehîy şîkêl hîrê dî yenu ziya-
rêtiyê Mihemmêd. Weh'ya vêrin (ewilîn)
yena, Xêcîca, Elî, Ebubekîr, Zêyd, bîn bî
silmonî.

613: Tebliğî îslomîyêt dest kenu pê.

615: Hîcret vêrin, Qeflêk bîsilmonê şînî
Hebêştîton.

616: Muşîrik Mekkî, Mihemmêd, kî yî oombazonî
yî boyqot kên.

619: Serê talî, Xêcîca, o Ebûtalîb mîrên.

Tebliğî Mihemmêd Taif dî niyenu qebul
kerîş, Teifîjî çîrî heqaret kên.

622/1: Pyexîmber bar kenu şînu Mîdîna,

Mîdînayîj bî şayî yên vera.

623/2: Bedîlyayîş qîblî, Mesîd-i Aksa Kêl
dîr bedîlye. Koxê(herb) Bedîr zaferê
ko gîrd qê bîsilmonon.

625/4: Koxê uhud.

Jwendes

BIRA

MIHMMED EGIT ESKAKIJ

Bira

Bira

Bê ma big dêst yobin ra

Verard şu gelê xwî ra

Xwîrî yo dinya ava kî newî ra

Yo dinya

Dinyêka

Sêr rindî u /wêşî biya ava

Dinyêka sêr biratî u hevalti biya ava

Dinyêka sêr aştî u aazadi biya ava

Dinyêka sêr minutî biya ava

Dinyêka sêr ma biya ava

Vist u poncî Konun Vêrin '95

Ez xwertêkê nêwyesseron

Vêndana şîma bindeston

Şîma zî wirzên xwî ser o

Vajên hînî beso

In çî zwîlm u zwar o

Ha ma ser o

Homa vonu qwîlêm cehîd bikî bixebit

Ça wazên ez biyo çî bixelîfîyo

1993/ Mîlêt

Heşt

.....New.....

Axalerani Siwuni va ki:Ma qarış ibêni.

Qasim Axay va ki: Şimari lazim nu.

Axalerani Siwuni ci gêray a şî kê xwî. Qasim Axay îdesen Ax a inî wrîdî şî kê axay ard dew, şêher hemî laci berdi, kerdî wadê mehmedî biendani.

Qasim Axay şewî xeber eşrawitî dewî va ki:Şima şî vinêrtî?Ma şyerî Eli Axay bikişî.

Dewî pêyrû amê pyeser, şewî wrîştî, yar sê esker vêcia, amê Qasim Axay het, Qasim Axay werîştîbî aspar, kotî eskerî ver amê pêti, Pêti ra se ten giroti bi poncê ten şî Eli Axay het.

Qasim Axay şî Eli Axay hetî ronîşt va ki: Axa ez amê ya tîra rîca minet kena.

Eli Axay va ki:Axa tî mî mexapin! ez yekani xwî nîdana tî.

Qasim Axay sond wend. Eli Axay çeki xwî,ê şêher hemî laconi xwî arîyê kerdî, dê Qasim Axay, Qasim Axay giroti.

Ehmed, laci Eli Axay va ki:Holu yekoni mî mebêre, tî xainî, bawki mî sarî dî aqil yînu, rocê remezanî, bawnî xalo, tî yekani ma bêni, pêni dî tî xain vêci ez tî kî-şena.

Qasim axay Ehmedî ra vaki:Warîza metersî Ehmedî va ki: Xalo xîncerê mî bîdî ez zana tî xainî,bye bextê dî tî ma kîşênî Xali xîncerê Ehmedî nêda ci.

Al şî teber, eskerî xwîra va:Mevîndî yeki Eli Axay, şêher lacunî mî giroti, ez amêya teber, mevîndî ber bîşkîni şyerî zeri, Eli Axay, şêher lacani bikişî, hema des û heşt merdimî xêribî yîni het êstî yîni ra veng meki.

Eskerî Qasim Axay ber şikî, Qasim Axay kotî ver, veng da Ehmedî ra va ki:Warîza ez amê ya, tî nîka sere şyerî, ez sarê tî ina gelînikî wena.

Ehmedî veng da va ki:Homa izmê mî bîdo tuya ver ez x wî kîşena...

Xal şî Ehmedî bikişî, Ehmed awna dyes dî yo şebak esta. Dêstî xwî berd zerê şebakî, yo xîncerî zerê şebakî dî dî, giroti vera dayî xali bîni ci ji raştî ru. Xal kot Ehmedî xîncerî xali ra vetî, Ehmedî Ehsan kîşt. Kalme gîna Ehmedî pê çîlunîrî,

Ehmed nyers bî, hot tîn pê xîncer kîştî. Ehmed kîşya. Hirhemî bîray Ehmedî, bawkiyî kîştî. Des û heşt merdimî xeribî kîştî. Eskêr axay ra şê, hergu kes şî kê xwî. Cenazay Eli Axay, lacani i, des û neşt merdumanî xeribann pyeru mendi wade dî.

Sîba Mela resax veng da va ki: mela Qasim Desmuncî ra: Bîerî cenazay Eli Axay, lacani i, des û heşt merdimî xeribannî hê tiya, bîerî, bêri wedarî. Mela Qasim Desmuncî ra werîşt, Memed Axa pêti ra werîşt, şî, leşê Eli Axay, lacani, des û heşt merdimî xeribannî giroti, ardî, bêrdî wedarti.

(Mergşyer ra kamadan Axa zî myoni inon dîb.)

DIYÊ BÎYA SEWAÎ

ÖMER FAKUK YETINKAPLAN

"DEWIJANDE MÎRÊ"

Dewîji

Erden dî renîber

Deştan dî şîwanêyê

Annani rojî ver

Kojdîhir dî palî

Germê leylandî dî qazme

Puk û serdî dî peme

Xeyman dî bî mengana

Adana dî, Söke dî

Xortî

Beton kirêşenê İzmir do qata ser

Ariq rêj beno çare ra

Xerçê betoni sero beno çîna

Xebatkaryê yenê çaykar

Çayê dek wa demin bo

Sifte

Dew ra qal kenê

Çeykan ra...

Filankes merdo/ Veyve kerdo bêvankesi

Çendna amê dinya

Nâmê juwer Bewran, juwer Xezal...

Şew

Çehwe dî

İzmir dî

Çalê dew kenê çay ser

Çaykar, çaya tezîkî

Siat diwêşî mojnena

Hewn nêkewno ina çim

Jîwerî dî xîyalê may xîyalê pi

Jîwerî dî xîyalê waştî

Jîwerî dî derdêno bêderman

Hîni pal danê çayan ser

Heşeretî miyandî

Ça bî çay pîrîkî

Dêşê bê şîwaxî

Ne tiya ne wîja dî rehetey

Çoyey kezaleteya

Kezaleteya marê

Bîrayê mî dewîjê mî.

KİŞIYAYIŞÊ MÎRÊY QEREBEĞUN ALÎ AXAY
KELHANÎ

Arêkerdox: Peter J.A.L

1856, Rusya, Roslowî.

Ini mîştî (sonkî) çêrîn pîrtûkê Zunayê Rus Peter A.J. Lerch "Forschungen über die Kurden und die Iranischen Nordhalder" ra omî girotiş. Ini sonkî Peter A.J. Lerch serê 1856'îd bajar Rusya Roslowî dî çend Zazon Siwunîjun ra goştari kerd. Siwun du, marê Darahênî (Genç) dî yew mîntiqay Çebex çur'a. Peter Lerch pê emîr Akademi Zunayî ê Kralê şî Ruslow û itva dî çend hefte myun Zazonadî mendu. Ini Zazê herb binatê Osmanliun û kuson dî hesir kot û Roslowî dî yew kampê hesirunî dî mîndî diyan. Peter Lerch ina kampê hesirunî dî zwun Zazakî ser xebîtyenu û ita dî Zazakî û Kwirmonî musenu. (Çend tîen Kwirmonî zî myun in Zazon dî êstî.) Peter Lerch pîrtûkê xwî dî Mîna zaf 3 tenun Siwunîjun dî qîsêkenu. Wî inî ra Hesend zaf benu samîni û pîrtûkê xwî dî Hesend zaf wasîfnenu. Qidoğî Peter Lerch nusenu, waxtîgo Hesend sukê Roslowî dî çêren piyazê Roslowî jî yî temaşî kênî. Peter Lerch inî sonkî pê Elfaba lînguîstîk ê Lêpsiûs nuştî. Çîr rûç çokes) ina Elfaba ra fûo nîken, inî sened ra mo inî sonkî pê alfaba Zazakî nuştî (traskîrîbe kerdî). Peter ina sonkî Hesend û umbazun yî ra goştari kerd, fêk yî ra nuşt.

Eli Axa laci Kelhanî mirê nehya Qerebegani. Namê dewê Eli Axay Nîbyuç. Eli Axay çêher dewan dî pyeru, hîrîs û çêher tînu kîştî. Çodî Eli Axay yî nebl, çewî destî Eli Axayî nigîrot, Eli Axay kî-yê xwî bar kerd, şîşyerayurî. Hîrîs û çêher dewî Qerebegunî, hîrîs û çêher dewî Siwunî amê pyeser, mîşorî kerd, axaleranî Siwunî, Qasim Axa Qerebegani jî, Hesend Axa weşîni jî amê pyeser va kî: Ma şyerî kê Eli Axayî biarî dew.

Qasim Axay vekî: Ma Eli Axay bîxa pêni, ma şew vengê eskerî xwî dî, eskerî dewan wa pyêru bêru pîser, ma şewî şyerî Eli Axay, çêher hemî lacunî yî ma bîkîştî.

...Ponç.

VATI

Waver u Runayox

Mihemmed Egit Eskarlj

Miduri Gwiri Nuştışi

Pışar Zınar

Rıyez

Yasir Zonayi

Ri Vêrni

Şilan Merve Nur

Nuştoxi In Numri

Yusuf İslam

Langston Hughes

Mihemmed Paşa

Ö.Faruk Çetinkaplan

Mihemmed Egit Eskarlj

Peter A. J. Lerch

Cê İdari

Hemica

Adrês

Çinug êg ma binus

Vaya(Fiyet)

Bı vijdon şıma

Vayê Reklomi

Ma şımari çik kên

Tyêl ma

Çinu

Faks

Çinu

Keremkên ma şu rıpel bin,

.....

Xır u xalı: bəmə
 Xışxışk: çocuk oynu-ağı
 Xıncır: Hançer
 Xoç: Ağabey, abi
 Xwis: Toz
 Xwisin: Təzlu
 Xıl: Kükük kup
 Xılık: Testi

-Q-

Qê: Neden niçin
 Qeşa: Kıracağı
 Qeış: Gücsüz, Zayıf
 Qelum: Pipo

-V-

Vasn: Koç
 Vurnayış: Değiştirmek
 Vizzılı: Parça: Dilim
 Vist: Yirmi
 Vist ra Vist: Dört yüz
 Verujik: Ayıyığı
 Vilika roji: Ayıyığı
 Vila: Dağıtım
 Vincı: Çiklet
 Vıyeli: Çiklet
 Vıstonek: Çocuk masalı
 Vitki: Bir kuş ismi, Güvercin büyüklüğünde
 Virro: Kaypak, tutarsız
 Viynayi: Seçkin
 Vizik: Sivrisinek
 Virso: Şimşek
 Virsok: Şimşek

-Z-

Zo: Oğul, doğmuş
 Zertenk: Yufka yurekli
 Zarenc, zaranz, zaranə, zarej, zarec: Keklik
 Zel: Kaval, içi boş ot
 Zengenı: Kazma
 Zerdık: Yumurtla sarılsı
 Zerdikê haki: Zarif, nazik, çok güzel (kızlar)
 Zonayi: Bilgin, bilgün adamı
 Zeke: Sanki
 Zergun: Sarartı, yeşerti, filiz
 Zergun kerdış: Filizlenmek
 Zinci: Kırmızı et parçası Vist